

vissza a jog fejlődési irányvonalának magnetikus vonzódereje.. A törvényalkotás során ez a virulentia még nagyobb erővel mutatkozik meg; példaképem idézem az 1880: XXXIV. t.-c. 1. §-át: A kizárólag gőzerőre berendezett és állandóan gőzerővel működő malmokra a földesuri malomjog nem terjed ki". Ez a törvény is rendi csökevény rádiusát szűkítette meg. Ugyancsak a jog virulenciája él pozitíven az újságírók végkielégítési jogának az 58. számú jogegységi határozatban történt elismerésében. Különösen alakul a jogelvek fejlődési vonalak virulenciája a singularis tételeknél. Ezeket a singularis tételeket a non potest trahi art consequentias tétele, amelyet fölőseges nyűgként viz tovább az elméleti tanítás meddőségre kárhoztatás, jogelméleti tétel ellenére is a jogelv virulenciája tovább fejlesztette a vasutak felelősségéről szóló törvény alapján az objectiv felelősség tételét minden singularitása dacára, amint ezt a jelenséget Almási Antal élesen kiemelte. A jogszabályoknak ez a virulenciája nem a dogmáknak köszöni erejét — hanem a jogász szellemi légkörének — ahogy ma a philosophusok nyelvén nevezik, értékítéleti rendszerének és így végső fokon ugyanazon társadalmi gyökerekig nyul le és meríti belőle táplálékát, mint a szokásjog. A jog virulenciájának ez a szokásjoggal való rokonsága adja meg az alkalmazásbeli ruganyosságot, a gyakorlatot megtermékenyítő erőt. Ezek a döntések — néha az is mellékes, hogy minő dogmatikus indokolások kerülő útján — friss élet-szagot hordanak magukkal, mint a hogyan forrásuk, támasztékuk nem a logika, nem a hermeneutika, hanem az élet igazsága.

B. S.

Különböző gyakorlat a hűtlen elhagyásos házassági bontópereket megelőző életközösség visszaállítására kötelező eljárásban. A Házassági törvény 77. §-ának a) pontjára alapított bontópereket megelőző visszahívó eljárásban a kérelem megalapozásához az elhagyásra és az elhagyás tartamára vonatkozó tényállást a Pp. 648. §-a értelmében községi bizonyítvánnyal kellett bizonyítani.

A törvényekzés egyszerűsítéséről szóló 1930: XXXIV. t.-c. (Te.) 56. §-a világosan és minden kétséget kizáróan a Pp. 648. §. 3. bekezdése helyébe a következő rendelkezést lépteti: „a kérelemben elő kell adni az elhagyásra és az elhagyás tartamára vonatkozó adatokat és bizonyítékokat, stb. stb.”

A községi bizonyítvány helyébe lépő közjegyzői tanúsítvánnyal az volt a célja a törvényhozásnak, hogy ezáltal a házassági különélés tényeinek könnyelmű bizonyíthatása megszűnjön és főleg, hogy a könnyelmű házassági bontópereket megakadályozza. Az már világosan kitűnik a statisztikai adatokból, hogy a házassági bontóperek számát apasztani nem sikerült ezen intézkedésekkel, amint azt a házassági bontóperek számának emelkedése 1931-től kezdődőleg bizonyítja.

A gyakorlatban azonban a Te. 56. §-a értelmében az történik, hogy a házassági életközösséget visszaállító végzés kiboo-

csátásához az elhagyásra és az elhagyás tartamára vonatkozó adatokat a kir. közjegyző által kiállított tanusítvány bizonyítja, vagyis annak a megállapítása, hogy melyik fél bontotta fel a házassági életközösséget, vagyis melyik fél volt az elhagyó, hol volt az utolsó közös együttélés pontos helye, valamint azon körülmény, hogy az együttélés ideje alatt a házasságból származott-e és hány gyermek, mind a fenti tanusítványban történik.

Ilyen értelemben állítják is ki a tanusítványt a kir. közjegyzők és az ilyen módon kiállított tanusítványt a budapesti kir. törvényszék alkalmasnak találja arra, hogy a házassági életközösség visszaállítására felhívó végzést ennek alapján kibocsássa.

Nem ugyanez a helyzet azonban ugyancsak a budapesti kir. ítélőtábla területén levő kir. törvényszéknél, ahol is a fenti módon kiállított tanusítványt nem fogadják el, hanem a közjegyző által kiállított tanusítvány csak az elhagyás időpontjára vonatkozó adatot kell, hogy tartalmazza, míg a többi ténykörülmények bizonyítására külön községi bizonyítvány kiállítását kívánják meg.

Ugyanez a helyzet az ország többi törvényszékeinél is, ahol az egyik törvényszék elfogadja a kir. közjegyző által kiállított tanusítványt az elhagyásra és az elhagyás időtartamára, vagyis elegendőnek találja a kir. közjegyző által kiállított tanusítványt az összes ténykörülményekre nézve, míg a másik törvényszék szigorúan ragaszkodik azon álláspontjához, hogy a kir. közjegyző által kiállított tanusítvány csak az elhagyás tartamára vonatkozó adatokat tartalmazhat és a többi ténykörülményt külön községi bizonyítvánnyal kell bizonyítani.

Bonyolultabbá teszi még a helyzetet az is, hogy némelyik kir. közjegyző (különösen a vidékiek) egyenesen megtagadják az elhagyás időtartamára vonatkozó ténykörülményeken felüli adatoknak a tanusítványba való foglalását és így kénytelen a jogkereső fél még külön az illetékes községi elüljárósághoz fordulni egy külön bizonyítvány kiállítása végett.

Az egyszerűsítési törvény célja nem lehetett semmi körülmények között sem az, hogy az eljárást — még a házassági jog terén sem — bonyolultabbá és költségesebbé tegye. Így tehát nem lehetett célja, hogy a közjegyzői tanusítvány mellé még egy külön községi bizonyítványt kívánjon meg. Ennek a kiállítása a jogkereső félnek külön munkát és külön költségöbbletet jelent. A kiállító közigazgatási hatóságoknak pedig csak javarészt munkatöbbletet jelent, a kiállító községi hatóságoknak pedig bevételt nem jelent, különös tekintettel arra, hogy a házassági perек száma legnagyobb részt szegénységi jog alapján bonyolódik le.

De a célszerűségi szempontok figyelmen kívül hagyásával a Te. vonatkozó 56. §-ának szövegezése világosan kimondja, hogy az elhagyásra és az elhagyás tartamára vonatkozó adatokat és bizonyítékokat kell a közjegyzői tanusítványnak tartalmaznia.

A fenti szövegezés pedig nem vitatható módon amellelt

szól, hogy a Ht. 77. §. a) pontjára alapított házassági életközösség visszaállítására felhívó eljárásban az összes bizonyítandó adatok és ténykörülmények a kir. közjegyző által kiállítandó tanusítványba foglalandók be.

Az igazságszolgáltatás egysége és biztossága azt kívánja, hogy az Igazságügyi Miniszter Ur egységesen, esetleg novelláris úton felhívna a kir. közjegyzők figyelmét, valamint a kir. bíróságokat arra, hogy a Te.-nek és a gyakorlati élet kívánalmainak megfelelően járjanak el.

Dr. Budinszky László.

A tulajdonjog fenntartás kérdéséhez. (A nem fizetés esetén való visszaigénylés.) Szász-Schwarz Gusztávnak a magyar bírói gyakorlat irányítása körüli egyik érdeme a tulajdonjog fenntartás elismertetése. A 80-as évek első felében a Kúria gyakorlata megtagadta a tulajdonjog fenntartási kikötés hatályát. Szász-Schwarz Gusztáv beható kritikájára a gyakorlat irányt változtatott és azóta 4 évtizeden keresztül a pactum reservati dominii érvénye a gyakorlatban vitán kívül áll. Minden jogintézmény felhasználható visszaélésekre és a tulajdonjogfenntartást e tekintetben igen sok támadás érte. Ma már az intézmény gazdasági értéke, a hitel igénybevétele mellett vásárló vevő javára mutakozó előnye, (aki a tulajdonjogfenntartás intézménye révén jut hitel útján a részére esetleg existenciát jelentő tárgyakhoz, amelyekhez a tulajdonjogfenntartás el nem ismerése esetén hozzá jutni nem tudna), vitán kívül áll. Legutóbb a gazdavédelmi rendelet tartalmaz oly intézkedést, amely a tulajdonjogfenntartás érvényességének elismerésén nyugszik,¹⁾ mint ahogyan az előző gazdavédelmi rendelet is tartalmazott hasonló intézkedést. A bírói gyakorlat megállapodottsága ellenére is úgy látszik a régi felfogás ereje itt-ott még felbukkan. A törvényszék, mint fellebbezési bíróság a tulajdonjogfenntartással eladott tárgy visszabocsátása iránt indított perben a keresetet az elsőbírósági ítélet megváltoztatásával elutasította, mert a szerződéses kikötést a jó erkölcsökbe ütközőnek és olyannak találta, mely a gazdaságilag gyöngébb fél kizsákmányolásával jár. A Kúria P. VII. 788/1933. számú ítéletével a másodbíróságnak ezt az ítéletét megváltoztatta és a keresetnek helyt adott, utalva arra, hogy a kereskedelmi törvény 352. §-a maga is megengedi, hogy az eladó a vételárkövetelés fedezésére az árut a vevő rovására eladja és helytelennek találta a törvényszéknek a korábbi 6300/1933. számú gazdavédelmi rendelet vonatkozó 4. §-ának másodbírói értelmezését is. Ha a törvényszék indokolása, amint az a kúriai ítéletből kitűnik, nem argumentált is a tulajdonjogfenntartási kikötés elvi érvénytelenségével, mégis a törvényszék döntése elvileg terjedne ki minden tulajdonjogfenntartási kikötésre, mert hiszen minden ilyen kikötésnek szokásos tartalma, hogy az eladó jogot nyer a vételári részletek nem fizetése esetére, hogy a tulajdonjog tárgyát visszaigényelje, azt szabad kézből való nyilvános árverésen a vevő terhére eladhassa. Nem a

¹⁾ L. az idevágó cikket számunk jogalkotási rovatában.